

Kraljičina brez smehljaja.

relepa kraljičina Lilianda je imela v izobilju vsega, karkoli si more zaželeti mlado dekliško srce, samo nekaj je pogrešala, — radostnega smehljaja. Njena lepa, rožna usteca se niso znala smehljati.

To je zelo žalostilo njenega visokorodnega, kraljevskega očeta. Dal je sklicati vse najmodrejše zdravnike sveta, da bi pomagali kraljičini. Prišli so, preiskali kraljičino in si zamišljeno gladili sive brade. Pošvetovali so se in ugibali, a nihče ni vedel leka, ki bi kraljičini vrnil smehljaj. Potem je dal kralj sklicati

vse čarodeje in čarovnice sveta.

Prišli so čarodeji z visokimi zvezdnatimi kapami in čarovnice so prijezdile na metlah. Brali so v črnih knjigah, delali čudne križe nad kraljičino in čarali čira čara, — a zaman, smeha ji niso mogli pričarati.

Za temi je kralj sklical vse šaljivce sveta. Prišli so, veliki in mali, debeli in suhi, v živo pisanih oblekah s kraguljčki za vratom. Lilianda jih je gledala, ko so plesali pred njo, se prekopicavali in uganjali vsakovrstne burke, a zasmejala se ni.

Končno je kralj ves obupan poslal glasnike po vsem svetu z oznanimom, da pokloni pol kraljestva in roko kraljičine tistemu, ki pride v grad in se mu bo kraljičina nasmejala.

Ta razglas je silno razburil vse neoženjene kralje in viteze. Kajti najlepšo in najbogatejšo deklico je vsak želel imeti za ženo. Kar trumoma so jezdili v grad in na vse načine skušali kraljičino pripraviti do smeha. A Lilianda ni nikogar nagradila s smehljajem in drug za drugim so morali z dolgim nosom odjezditi.

Za kraljev razglas je zvedel tudi turški sultan Mustafa, ki je bil že precej star, debel kot sod, brke pa je imel tolikšne, da so mu segale prav do pet. Največji ponos njegove lepote pa je bila velika, živordeča bradavica, ki mu je bohotno cvetela na koncu nosa in iz katere sta poganjali dve nežni, zlatorumeni kocinici. Vedel je, da se bo takoj zasmejala, čim ga bo zagledala. In potem bodo njegovi milijoni zlatih cekinov, ki jih dobi za doto kraljičina Lilianda. Zlati cekini, ha ha ha, za to je prav za prav šlo sultanu Mustafi, kajti on je porabil silno veliko denarja, ker je bil silno debel in je silno mnogo dobrega moral pojesti in popiti vsak dan.

Brez odlašanja je dal osedlati konja in v galopu odjezdil v grad kraljičine Liliande.

Lilianda je sedela na dragocenem prestolu poleg svojega kraljevskega očeta, ko je vstopil Mustafa in se ji z veliko težavo priklonil do pasu. Potem pa se ji je začel ljubeznivo nasmihati, da bi tudi njej izvalil smehljaj. Odpiral je široka usta, mahal z rokami in se vlekel za dolge brke, migal z nosom, da je rožnata bradavica poskakovala in sta se kocini na njej lesketali. Toda zaman, Lilianda je sedela negibna in se ni nasmehnila.

Mustafa se je jel še glasneje krohotati.

— Ha ha ha, ho ho ho, he he he! je odmevalo v visoki obokani dvorani.

Tedaj pa je v visokem oknu nekaj zafirfotalo. Velika črna vrana je priletela v dvorano in se krožeč nad smejočim Mustafom začela hrupavo dreti:

— Kra kra kra!

Ves prestrašen se je Mustafa ozrl kvišku. Tedaj pa je vrana planila k njemu, kljunila po njegovi lepi bradavici in jo požrla. Od strahu in bolečine se je Mustafa kar sesedel.

Ko je Lilianda to videla, je plosknila z rokami in se glasno zasmejala, da je odmevalo od sten kot žuborenje srebrnega studenčka. Vse navzoče je njen smeh radostno presunil.

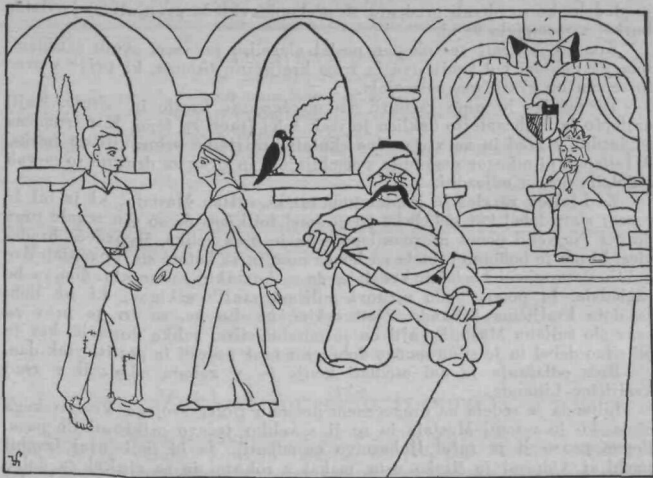
Medtem je vrana zletela skozi okno. Kraljičina je pohitela k oknu in gledala za njo. Na travniku pod gradom je stal slok lep pastir. Vrana je poletela k njemu in se mu krotko spustila na ramo.

Kraljičina je poklicala služabnika in mu ukazala, naj takoj privede pastirja k njej.

Medtem je prišel vrli sultan Mustafa zopet do sape in besede. S krvavim nosom, pa vseeno zadovoljen, se je poklonil kraljičini in dejal:

— Svetla kraljičina, lepa moja nevestica, daj, da ti nataknem zaročni prstan. kajti sedaj si moja in moja je polovica kraljestva tvojega očeta.

Liliandin oče je žalostno sklonil glavo. Močno je obžaloval svojo pre nagljeno obljubo. Kar nič si ni želel za svojega zeta in moža svoje lepe hčerke debelega in grdega sultana Mustafe.

Zdajci je vstopil pastir v spremstvu strežaja in ves plašen obstal pri vratih. Ko ga je Lilianda ugledala, se je še bolj srebrno zasmejala in ga vprašala, če je bila vrana njegova.

— Moja! je plaho potrdil pastir in ves prestrašen čakal, kaj bo.

Kraljičina pa se je obrnila k Mustafi in dejala:

— Vidite, striček Mustafa, da z vašim računom ne bo nič. Jaz sem se zasmejala vrani, vrana pa je bila pastirjeva, torej tudi moja roka

njegova. — Ljubeznivo je pristopila k pastirju in mu ponudila svojo belo roko.

Mustafa se je strašno razhudil. Začel je kričati in razsajati, celo svojo krivo sabljo je potegnil, a ni ničesar dosegel.

— Volja mojega otroka je meni zapoved! — je rekel kralj, ki mu je bil lepi pastir stokrat ljubši od grdega sultana.

In sultan Mustafa je moral oditi brez neveste in brez cekinov z dolgim krvavim nosom brez bradavice. V gradu pa so slavili zaroko Liliande in pastirja.

F. S. Finžgar:

Mladina draga!

(Govoril v šolskem radio.)

Tako je nagovarjal mladino veliki borec za narodne pravice, za lepoto slovenskega jezika, za svobodo in poštenost Fran Levstik. Sem tudi France, žal da nisem tudi še Levstik, ki bi nam bil danes prav tako koristen in potreben kot kedaj. Kljub temu pa bi vam rad vendarle nekaj povedal.

Kajkrat sem stal v trnovskem župnišču pri oknu in gledal dečke, ki so se sankali po brežičku Gradaščice proti vodi. Ne enkrat, mnogokrat so sanke zanesle dečka čez rob in — štrbunk — je pljusnil v vodo. Mislite, da je zajokal in se cmeril, ko je lezel iz vode in je kar curljalo od njega? Kaj še! Otresel se je kot kužek in sedel spet na sanke. Mar mu je bilo, ko so mu hlačice zmrzovale in pokale kot skorja. Jaz pa sem stal pri oknu, ga zavidal in tiho pel tisto, saj jo poznate:

Zato pa rečem zdaj:
Najlepša je mladost —
Mladost ne pride več nazaj.

Zakaj se vam to povedal? — Mar zato, da tudi vi smuknete s sankami vred v potok, morda celo v reko? Ne zato, celó svarim vas: Nikar tako! Toda rečem zdaj: ti dečki so mi všeč, ker ne poznajo cmeravosti. Mladina, proč s cmeravostjo! Ni gršega, če se cmeriš za vsak prazen nič. Za trdo besedo — že jok, za majhen udarec — solze, za pravično svarilo doma ali v šoli — kujanje in kuhanje rilca. Fej te bodi! Pomnite: v življenje greste in skozi življenje morate. Kaj mislite, da boste vsako svojo bolečino utegnili pestovati kot deklica svojo punčko in se cmeriti, da bi vas ljudje pomilovali? Nihče vas ne bo.

Zato pa rečem zdaj:

Proč s cmeravostjo! Domovina potrebuje junakov — ne pa milih Jer.

Avtoriteta — veljavnost.

Ko sem hodil drugo leto v šolo enorazrednico, smo dobili nalogo, ki je seveda nisem naredil. Šel sem rajši z drugimi dečki na gmajno orehe